

Archieven van de Socialistische Jeugd: de Jongsocialisten

Onlangs werd het archief van de Jongsocialisten geherinventariseerd. De archieven van een aantal jeugdgroepen binnen de socialistische zuil werden in de jaren 1980 door het toenmalige AMSAB opgenomen. Wegens hun volledigheid vormden ze een belangrijk deel van de collectie. Een aantal ervan werd echter stiefmoederlijk behandeld. Zo kwam archief van het Socialistisch Jeugdleidersinstituut (SJI) bij dit van de Jongsocialisten terecht en vice versa. Dat is niet verwonderlijk, het ging vaak om dezelfde beheerders en de archieven rustten lange tijd op dezelfde bewaarplaats. Bij de overdracht was er onvoldoende tijd en kennis beschikbaar om de diverse archiefvormers te ontleden en eventuele fouten te herstellen. Met het oog op een gedegen ontsluiting voor het onderzoek, kon dit echter niet langer uitblijven.

De Jongsocialisten (JS) ontstonden als een van de groepen binnen de Socialistische Jeugd (SJ), de koepel voor de socialistische jeugdbewegingen die eind 1944 werd opgericht. Leden konden aansluiten vanaf de leeftijd van 21 jaar tot 30 jaar. Al snel gingen deze 'oudere' jongeren zich op de eerste plaats toeleggen op de politieke strijd. In 1955 verlieten ze dan ook de SJ, al bleven ze samen wel schuilen onder het overkoepelende Socialistisch Jeugdverbond (SJV). De Jongsocialisten groeiden daarna naar de Belgische Socialistische Partij (BSP) toe, waarvan ze de jongerenafdeling werden. De JS kon worden beschouwd als de wachtkamer van de moederpartij. Op geregelde tijdstippen kwam het echter tot hoogoplopende twisten, waarop de aanstokers al snel geïncorporeerd werden binnen het partijkader; vele jongerenvoorzitters konden dan ook een lange politieke carrière uitbouwen. In 1958 werd de leeftijdsgrens om aan te sluiten bij de JS, verlaagd naar 18 jaar, later werd daar nog twee jaar afgedaan. Op het BSP-congres van 1966 werden de vertegenwoordiging en het lidmaatschap van de jongerenorganisatie besproken en werd de commissie Partij – Jeugd opgericht. De JS kregen daardoor een plaats in de partijstatuten, maar bleven aanvankelijk nog in de schaduw werken. Dat veranderde toen Leo Collard in 1969 de idee van progressieve frontvorming lanceerde, waarmee hij enkel gehoor vond bij de jongeren. Op het congres van 1970 werd begonnen met een hervorming van de werking, zowel ideologisch als organisatorisch. De JS kwamen nu regelmatig

---

Actie van de Jongsocialisten in Lokeren, 1979 (Amsab-ISG)

met eigen standpunten en ideeën naar voren. De jongeren gingen steeds scherper ageren tegen het uitblijven van de democratisering van de beweging, de gebrekkige politieke fundering en het ontbreken van een massabeweging. Deze klachten werden herhaald op de congressen van 1972 en 1974. Op dit laatste congres werd een *Roodboek I* opgesteld ter voorbereiding van het ideologisch congres van de BSP, waarbij de samenwerking werd gezocht met de groep Links. Tegelijkertijd verschoof de aandacht van acties binnen de partij naar acties met andere groepen. Toch bleef vooral de vertegenwoordiging binnen de moederpartij het eerste doel. Zonder het gewicht op de besluitvorming van de BSP te vergroten, was het onmogelijk de eigen doelstellingen te realiseren. Zo bleken heel wat plaatselijke en federale besturen weigerachtig te staan tegenover de opname van JS-vertegenwoordigers. En in het nationaal partijbureau zetelde doorgaans slechts één JS-vertegenwoordiger, de politiek secretaris, terwijl de partijstatuten bepaalden dat 15 procent van de bureauleden jonger dan 35 jaar moest zijn. In 1978 werd *Roodboek II* opgesteld, waarin de ondemocratische werking binnen de BSP aan de kaak werd gesteld. De nationale partijleiding trachtte meer dan eens de stellingnames van de 'kleine' JS te minimaliseren, terwijl de JS, door het ontbreken van een afzonderlijk lidmaatschap – JS-leden waren BSP-leden jonger dan 35 jaar – hun ledental enkel konden schatten. Hoe dan ook kon het uitblijven van een verjonging van het partijkader niet ontkend worden. De pogingen van Karel Van Miert en zijn 'Jonge Turken' werden door de JS eerder gezien als een vernieuwing van de top vanuit technocratisch en electoraal oogpunt, terwijl de partijvernieuwing en -verjonging volgens hen eerder aan de basis moest gebeuren. Desondanks was het voor de JS geen evidente zaak meer de partijleiding onder vuur te nemen. Het nieuwe partijbureau stond open voor verfrissende ideeën en pakte uit met een nieuwe stijl. De JS verzeilden opnieuw in een identiteitscrisis. Exemplarisch daarbij was de mediaheisa rond het gedwongen ontslag van JS-voorzitter Jo Vermeulen eind 1982. Af en toe doken nog voorstellen van de jongeren op, zoals bijvoorbeeld voor de 32-urenweek zonder loonverlies, voor meer directe in plaats van indirecte belastingen en voor een verdere uitbouw van de sociale zekerheid. Toen een studie aantoonde dat bij de arbeidersjeugd Agalev aan invloed won, werd het geweer van schouder veranderd. Het is opvallend hoe in de jaren 1980 aandacht werd besteed aan milieu en mobiliteit en aan de onderdrukking van de bevolking in diverse Latijns-Amerikaanse staten. Verder werd er geprobeerd bruggen te bouwen met de christelijke vakbeweging, al kwamen de JS hierdoor in een pijnlijk spagaat terecht, aangezien het ABVV openlijk als geprivilegieerde gesprekspartner werd beschouwd. Gaandeweg vielen de JS echter ten prooi aan interne twisten. Congressen en raden waren te vaak het toneel van een strijd tussen de internationalistische Vonk-tendens en de rest. Geïnteresseerde jongeren gaven bij het zien van zo veel herrie de voorkeur aan een directe inzet bij de SP, als ze al niet ontgoocheld afhaakten.

Begin jaren 1990 kwam aan dat intern geharrewar een einde. Een nieuwe – naar JS-normen heel jonge – generatie van 20- tot 25-jarigen trad aan. Ondanks de goede voornemens kwam van een grondige vernieuwing echter weinig in huis, tot in februari 1992 een bericht de wereld werd ingestuurd dat de Jongsocialisten werden

opgeheven en de band met de partij werd verbroken om plaats te maken voor een forum van jonge progressieven die op gemeentelijk vlak en rond lokale thema's actief wilden zijn. Op die manier werd de deur wagenwijd opgezet voor jongeren uit de Volksunie en Agalev. Dit voorstel bleek allerm minst te zijn doorgepraat en al snel kwam het verzet op gang. Voor de tweede maal kwam de JS-leiding in handen van een collectief voorzitterschap – de eerste maal was tijdens de moeilijke periode 1982-1983 – waarna besloten werd het voorstel af te voeren. De Jongsocialisten zouden uiteindelijk toch de jaren 1990 doorworstelen en vormden zich in 2001 om tot Animo, waarbij de organisatie ook een andere structuur kreeg.

De plaats van de JS binnen de partij was steeds marginaal en bij momenten ook erg problematisch geweest. Standpunten van de jongeren werden vaak weggelachen door de hoge partijfunctionarissen. Een mooi voorbeeld is de uitspraak van Jos Van Eynde op het ideologisch congres van 1974, nadat de JS pamfletten hadden uitgedeeld tegen de aanwezigheid van een delegatie van Mobutu's MPR: 'Op zijn twintigste is iedereen revolutionair.' Slechts weinig leidinggevende jongsocialisten zijn de laatste jaren dan ook tot een vergelijkbare positie binnen de moederpartij opgeklommen.

Het archief van JS bevat briefwisseling van het nationaal secretariaat, boekhoudkundige stukken, documenten in verband met Kultuuroopbouw, zowel nationaal als plaatselijk, en verslagen van allerhande vergaderingen. Daarnaast zijn er heel wat documentatiemappen die door de Jongsocialisten werden samengesteld om een bepaalde problematiek uit te diepen. Deze hebben betrekking op internationale gebeurtenissen (de staatsgreep in Chili in 1973, de Anjerrevolutie in Portugal in 1974, de onafhankelijkheid van Angola in 1975) en op thema's als cultuur, media, acties tegen de neutronenbom enz. Ten slotte bevat de collectie zeer veel brochures over allerlei onderwerpen. De kern van het archief bestaat uit materiaal dat omstreeks 1980 in het toenmalige AMSAB werd gedeponneerd, en uit drie bijkomende stortingen uit de jaren 1983 en 1986. Waarschijnlijk is het archief overgebracht vanuit de zetel van de JS, wat de aanwezigheid van delen van het archief van het Socialistisch Jeugdleadersinstituut (SJI) en van de Mouvement de Jeunes Socialiste (MJS), de Waalse zusterorganisatie van de JS, zou kunnen verklaren. Bovendien werden bij de verwerking in 1987 om onduidelijke redenen ook enkele persoonlijke archieven van bestuursleden van JS-afdeling Gent in de stortingslijst opgenomen, waardoor een bijzonder onevenwichtig en onoverzichtelijk geheel ontstond. Na deze eerste verwerking ontving Amsab-ISG nog diverse schenkingen JS-archief, zowel afkomstig vanuit het nationaal secretariaat als van gewezen voorzitters en secretarissen zelf. Rechtzetting van de fouten uit 1987 bleek helaas onmogelijk, al werden zo veel mogelijk 'vreemde' archiefstukken uit het geheel gelicht en overgebracht naar hun eigen bestand. Het bibliotheekmateriaal – een belangrijk deel van het geheel – werd uit het archief gelicht en afzonderlijk ontsloten. De nog talrijke dubbels werden verwijderd en verspreid geraakte dossiers opnieuw samengebracht.

Het archief, opgeborgen in 196 dozen, bestrijkt de periode 1954-1999. Het is raadpleegbaar mits toestemming van de verantwoordelijke archivaris.